Syyttäjälaitos **5.5.2025** SY/1143/2025

Jakelun mukaan

SYYTTÄJÄLAITOKSEN LAUSUNTO EDUSKUNNAN LAKIVALIOKUNNALLE VUOSIEN 2026–2029 JULKISEN TALOUDEN SUUNNITELMASTA

1. VN selonteko VNS 2/2025 vp – 30.4.2025 (Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026–2029)

1 Johdanto

Syyttäjälaitokselle kohdennettavat määrärahat vuosien 2026–2029 julkisen talouden suunnitelman perusteella ovat alla olevan mukaiset. Taulukossa esitetään edellinen kehyspäätös ja siihen tulleet muutokset.

25.30.01 Syyttäjälaitoksen toimintamenot	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Edellinen kehyspäätös	64 990 000	63 213 000	63 113 000	63 113 000
Lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopuminen	*473 000*	*473 000*	*473 000*	*473 000*
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2024)	*-300 000*	*-300 000*	*-300 000*	*-300 000*
Aserikoslainsäädännön uudistaminen	*280 000*	*280 000*	*280 000*	*280 000*
Uusi kehyspäätös	65 443 000	63 666 000	63 566 000	63 566 000

2 Tilanne

Syyttäjälaitoksen toimintamenomäärärahojen tasoa on nostettu, mutta samalla niihin on kohdennettu leikkauksia.

Edellisessä julkisen talouden suunnitelmassa vahvistettiin leikkaukset, jotka kasvavat asteittain noin 1,2 milj. euroon vuodesta 2028 alkaen.

Vuosia 2026–2029 koskevassa julkisen talouden suunnitelmassa toimintamenosäästöjä on suunniteltu lisättävän 130 milj. eurolla. Säästöjen

kohdentuminen oikeusministeriön hallinnonalan virastoille selviää kesäkuussa. Oikeusministeriön hallinnonala ei enää kuulu puolustus- ja sisäministeriön hallinnonalojen tapaan huojennettujen leikkausten piiriin, vaan leikkauksen suhteellinen osuus vastaa yleistä tasoa. Syyttäjälaitoksen osuus leikkauksesta arvioidaan olevan vähintään satoja tuhansia euroja.

Syyttäjälaitoksen menorakenne ei mahdollista merkittävien suorien määrärahaleikkausten toimeenpanoa. Henkilöstömenojen osuus on 77 %, ICT-menojen 11 %, toimitilamenojen 7 % ja muiden menojen 5 %. Muissa menoissa on myös kiinteäluontoisia ja rikosprosessin toteuttamisen kannalta välttämättömiä eriä, jonka vuoksi todellinen taloudellinen liikkumavara on selkeästi pienempi.

Syyttäjälaitos on kartoittanut suoria toimintamenosäästöjä. Hallituksen lisätoimien mukaiset säästöt on toimeenpantu vuodesta 2025 alkaen ilman merkittäviä negatiivisia vaikutuksia syyttäjäntoimintaan. Säästötoimenpiteiden toteutumista seurataan.

Tuottavuustoimenpiteiden ja uusien toimintamenosäästöjen perusteella tehtävät leikkaukset edellyttävät toiminnallisia muutoksia tehokkuuden kasvattamiseksi. Tällä vastataan siihen, että leikkauksia on todennäköisesti kohdennettava vuosille 2026–2029 suunniteltuihin henkilöstömäärärahoihin. Tuottavuustavoitteita edistetään oikeuslaitostyöryhmässä ja tarvittavat kirjaukset on tehty Syyttäjälaitoksen ja oikeusministeriön väliseen tulossopimukseen.

3 Toimintaedellytykset vuosina 2026–2029

Vahvasta rahoitusasemasta ja lisääntyneestä ratkaisutoiminnasta huolimatta asioita on avoinna enemmän kuin koskaan, yhteensä noin 20 900 kpl. Määrä on kasvanut noin 2 800 asialla (15 %) vuoden 2024 lopusta.

3.1 Ratkaisutoiminta

Esitutkintaviranomaisilta saapuneiden asioiden määrä on vuoden 2025 aikana ollut poikkeuksellisen korkea. Asioita ennakoidaan saapuvan noin 97 300 kpl, määrä on suurempi kuin koskaan. Näyttää siltä, että poliisi on saamillaan lisäresursseilla aloittanut purkamaan omaa, arviolta noin 150 000 asian ruuhkaansa. Vuodesta 2026 alkaen saapuvien asioiden määrän arvioidaan laskevan vuodesta 2025, mutta pysyvän edelleen aiempaa korkeammalla tasolla.

Poliisi on saanut julkisen talouden suunnitelmassa uutta pysyvää lisärahoitusta 10,5 milj. euroa harmaan talouden torjuntaan, koulupoliisitoimintaan sekä nuoriso- ja jengirikollisuuden torjuntaan. Myös poliisin valmiusyksikköjen ja erikoisjoukkojen toimintaan kohdennetaan uutta rahoitusta. Tällä hetkellä ei ole tietoa, miten rahoitusta kohdennetaan tutkintaresursseihin.

Syyttäjälaitoksen tavoitteena on, että syyttäjät ratkaisevat vuosina 2026–2028 noin 2 000 asiaa enemmän kuin niitä saapuu. Ratkaisujen korkeampaa määrää tuetaan 1.4.2025 toimintansa aloittaneella ruuhkanpurkuhankkeella. Vuodesta 2029 alkaen siirrytään ylläpitävään tasoon.

Saapuvien asioiden osalta arvioidaan, että tulevien vuosien taso ei ole yhtä korkea, kuin vuonna 2025. Poliisin saamat lisäresurssit kuitenkin vääjäämättä tarkoittavat sitä, että syyttäjien työmäärä jää aiempaa korkeammalle tasolle.

3.2 Syyttäjillä avoinna olevat asiat

Syyttäjillä oli vuoden 2024 lopussa avoinna noin 18 100 asiaa, mutta määrä on kasvanut vuoden 2025 aikana noin 20 900 asiaan. Määrä on suurempi kuin koskaan.

Kolmevuotisen ruuhkanpurkuhankkeen aikana tavoitellaan 5 500 asiaratkaisua. Mikäli tavoite toteutuu ja syyttäjäalueet pystyvät säilyttämään toimintakykynsä,

voidaan kohtuullinen, noin 15 000 asian taso[1] saavuttaa aikaisintaan vuonna 2028. Hanke keskittyy erityisesti yli yhdeksän kuukautta avoinna oleviin asioihin.

Ruuhkanpurku toteutetaan siirtyvillä määrärahoilla. Toimintaan varataan 1.4.2025–31.3.2028 yhteensä 5 000 000 euroa, josta noin 4 300 000 euroa on henkilöstömenoja ja loput muita toiminnasta aiheutuvia kuluja.

Avoinna olevien asioiden arvioitu kehitys on kuvattu alle.

Avoinna olevat asiat	Toteuma 2024	Arvio 2025	Tavoite 2026	Tavoite 2027	Tavoite 2028	Tavoite 2029
Yhteensä	18 117	21 000	19 000	17 000	15 000	15 000
6–12 kk	4 198	3 960	3 600	3 300	3 000	3 000
yli 12 kk	1 622	1 830	1 600	1 400	1 200	1 000

3.3 Käsittelyajat

Keskimääräinen ratkaisuaika on lyhentynyt vuodesta 2022 alkaen, jolloin asiat ratkaistiin keskimäärin 2,60 kuukaudessa. Vuonna 2024 asiat ratkaistiin keskimäärin 2,41 kuukaudessa. Puolet kaikista asioista ratkaistaan 0,63 kuukaudessa ja noin 74 % ratkaistaan kahdessa kuukaudessa tai nopeammin.

Käsittelyaikojen arvioidaan pidentyvän pitkään vireillä olleiden asioiden tehostetun purkamisen tuloksena. Käsittelyajat pidentyvät arviolta 2,5 kuukauteen ennen, kuin ne tasoittuvat noin kahteen kuukauteen kehyskauden lopussa.

3.4 Henkilöstö

Syyttäjälaitoksen henkilöstömäärän arvioidaan olevan korkeimmillaan vuosina 2025–2026 (noin 680–700 henkilötyövuotta). Perusrahoituksen laskiessa vuodesta 2027

[1] Keskimääräisen syyteharkinta-ajan tulisi olla noin kaksi kuukautta. Kahdessa kuukaudessa ratkaistujen asioiden kohtuullisena määränä voidaan siten pitää noin 15 000 asiaa.

alkaen henkilötyövuosien määrän arvioidaan asettuvan 625–630 henkilötyövuoteen. Määrä vastaa vuosien 2023–2024 tasoa.

Arvioitu henkilötyövuosien kehitys on kuvattu alle.

HTV	Toteuma 2024	Arvio 2025	Tavoite 2026	Tavoite 2027	Tavoite 2028	Tavoite 2029
Yhteensä	633	701	680	646	630	626
Syyttäjät	449	501	487	461	448	445
Muut	184	200	193	185	182	182

Oikeudenhoidon selonteon rahoitusosuudet pyritään kohdentamaan syyttäjien rekrytointeihin. Henkilöstön vakinaistamista jatketaan ja määräaikaisten palvelussuhteiden kestoa pidennetään. Virkarakennetta kehitetään vastaamaan paremmin rikosasioiden laadun ja vaativuuden kehitystä. Pysyvien virkojen ja pidempien määräaikaisuuksien oletetaan vähentävän henkilöstön liikkuvuutta, mikä puolestaan vähentää jatkuvan koulutuksen ja perehdyttämisen tarvetta.

Syyttäjälaitoksen palveluksesta on viime vuosina poistunut suuri määrä kokeneita syyttäjiä. Tilalle on rekrytoitu nuoria, uransa alkuvaiheessa olevia juristeja. Muutos on ollut voimakasta ja menetettyä osaamista on mahdotonta korvata lyhyellä aikavälillä.

Vielä vuonna 2020 yli 40-vuotiaita syyttäjiä oli noin 80 % kaikista syyttäjistä. Vuoden 2024 lopussa määrä oli laskenut 57 %:iin. Samaan aikaan alle 40-vuotiaiden määrä on kasvanut 20 %:sta 43 %:iin. Kasvu on ollut erityisen voimakasta 25–34-vuotiaissa syyttäjissä. Muutokset henkilöstön kokemuksessa ja iässä ovat oletettavasti vaikuttaneet Syyttäjälaitoksen suorituskykyyn viime vuosina.

3.5 Rahoitus

Syyttäjälaitoksen rahoitusasema on kehyskauden alussa vahva ja vuonna 2026 budjettirahoitusta on käytettävissä enemmän kuin koskaan. Rahoitus laskee

vuodesta 2027 alkaen. Siirtyneet määrärahat mahdollistavat kolmivuotisen ruuhkanpurkuhankkeen toteuttamisen suunnitellusti.

Haasteena on, että rahoitusta joudutaan kohdentamaan yhä enemmän ICT-menoihin, jotka ovat kasvaneet voimakkaasti ja nopeasti. Vuoden 2024 ylitys oli noin 1,1 milj. euroa, vuoden 2025 budjettia jouduttiin täydentämään 0,73 milj. eurolla ja vuoden 2026 talousarviota 1,4 milj. eurolla. Kehitys on tapahtunut varsin lyhyessä ajassa loka-helmikuussa. Kyse on yhteensä 3,2 milj. euron vajeesta, joka joudutaan kohdentamaan muualle toimintaan. Summa vastaa noin 37 syyttäjän henkilötyövuotta ja hieman yli 7 000 asiaratkaisua.

Yli puolet vajeesta johtuu rikosAIPA:n[2] kehittämisestä. Kustannusten kasvu selittyy hankkeen viivästymisestä, teknisen korjausvelan purkamisesta ja järjestelmän vanhentuneesta teknologiasta. Käyttöön otetaan vain toiminnalliset minivaatimukset täyttävä versio, mikä edellyttää voimakasta kehitystä lähivuosina. Kehitys on hidasta ja kallista, koska järjestelmä perustuu yli 10 vuotta vanhaan teknologiaan ja riippuvuus ostopalveluista on suuri. Yksittäiset muutokset esimerkiksi lakiuudistusten vuoksi maksavat lähtökohtaisesti satoja tuhansia euroja.

ICT-menopaineet ovat kasvaneet myös vanhojen järjestelmien viivästyneiden alasajojen, digitalisaation kehittämisohjelmien, palvelinkustannusten ja pilvisiirtymän vuoksi.

Syyttäjälaitoksella ei ole resursseja vastata ICT-menojen voimakkaaseen ja nopeaan kustannusten kasvuun. Menopaineisiin on vastattu mm. siirtyvillä määrärahoilla, mutta samalla rahoituspuskurin taso laskee noin 4 %:iin budjettirahoitukseen nähden, mikä on vain puolet oikeusministeriön hallinnonalan suosituksesta. Uusiin

[2] RikosAIPA on syyttäjien dokumenttien ja asianhallintajärjestelmä.

vastaaviin ylityksiin ei ole varaa ilman, että vaje katetaan kehyskaudelle suunnitelluista henkilöstömäärärahoista.

Riskinä on, että oikeudenhoidon selonteon perusteella myönnettyä rahoitusta joudutaan kohdentamaan ICT-menoihin.

4 Yhteenveto

Vuosien 2026–2029 julkisen talouden suunnitelman mukainen rahoitus mahdollistaa Syyttäjälaitoksen tehtävien toteuttamisen kohtuullisella tasolla. Kasvavat ICT-menot, poliisin saamat lisäresurssit ja uudet toimintamenoleikkaukset muodostavat kuitenkin riskin tavoitteiden toteutumiselle.

Poikkeuksellisen suuri saapuvien asioiden määrä on johtanut asioiden ruuhkautumiseen vuoden 2025 alussa poliisin purkaessa omaa ruuhkaansa. Syyttäjälaitoksen uudella ruuhkanpurkuyksiköllä on oleellinen merkitys avoinna olevien asioiden määrän vähentämisessä.

Uudet lisäykset poliisin rahoitukseen saattavat kasvattaa saapuvien asioiden määrää tulevaisuudessa entisestään. Syyttäjälaitos korostaa, että koko rikosketjun resursoinnista tulisi huolehtia. Kohdennukset ainoastaan ketjun alkupäähän ruuhkauttavat toimintaa ketjun loppupäässä, kun esitutkintaviranomaisten suorituskykyyn ei pystytä vastaamaan syyttäjäntoiminnassa ja tuomioistuimissa.

Pitkään avoinna olleiden asioiden tehostetun vähentämisen seurauksena käsittelyajat pidentyvät nykyisestä. Hetkellinen negatiivinen kehitys on hyväksyttävä, jotta Syyttäjälaitoksen työtilanne saadaan hallintaan. Avoinna olevien asioiden vähentäminen on riippuvainen nykytason mukaisista resursseista. Uudet toimintamenosäästöt ja ICT-menopaineet muodostavat merkittäviä riskejä tavoitetason saavuttamiselle. Vähimmillään kyse on siitä, että tavoitteiden saavuttaminen kestää nyt arvioitua pidempään.

Syyttäjälaitos jatkaa toimintatapojensa kehittämistä tuottavuuden ja tehokkuuden lisäämiseksi. Rikosasioiden käsittelyn sujuvoittamiseen liittyviä toimenpiteitä edistetään oikeuslaitostyöryhmässä ja kevään 2025 strategiapäivillä.

Syyttäjälaitoksen toimintaan kohdistuu toimintamenojen leikkausten ja ICT-menojen ohella myös muita menopaineita.

Korkea inflaatio vuosina 2022–2024 on kasvattanut toimitilojen vuokramenoja pysyvästi. Turvallisuusluokitellun aineiston käsittelyn mahdollistaville tiloille on selkeä tarve. Syyttäjälaitoksessa ei ole riittävästi tiloja, joissa korkean turvallisuusluokitellun aineiston syyteharkintaa voi tehdä. Ilman asianmukaisia tiloja syyttäjät eivät pysty noudattamaan turvallisuusluokitellun aineiston käsittelyvaatimuksia. Valtioneuvoston oikeuskansleri on kiinnittänyt huomiota siihen, että Syyttäjälaitoksella ei ollut tarjota tiloja turvallisuusluokitellun aineiston käsittelyn mahdollistavia työtiloja. [3]

Uusien oikeustalohankkeiden osalta edellytetään asianmukaista erityistilaa turvaluokitellun materiaalin käsittelyä ja säilytystä varten. Tarpeita kartoitetaan myös nykyisiin tiloihin. Tavoitteena on, että syyttäjäalueilla on käytössään riittävä määrä lailliset vaatimukset täyttäviä turvatiloja.

Syyttäjien mahdollisuus TUVE-verkossa olevan poliisin Patja-järjestelmän käyttöön on tähän asti mahdollistanut tehokkaan ja sujuvan rikosprosessin hoitamisen ilman lisäkustannuksia. TUVE-käyttöoikeuden mahdollistava valtiovarainministeriön poikkeuslupa on kuitenkin päättynyt ja katseluyhteys Patja-järjestelmään katkeaa 30.9.2025. Lupaa pyritään jatkamaan mahdollisimman pitkään, vähintään vuodella. Jatkoluvalla Syyttäjälaitos pyrkii toteuttamaan teknisen ratkaisun osana poliisin

[3] OKV/385/10/2023-OKV-7 – 8.3.2024

Timantti-hanketta, jolloin erillisille TUVE-työasemille ei olisi tarvetta. Jos TUVE-työasemat joudutaan hankkimaan, on kyse vähintään 120 000 euron vuotuisesta kuluerästä.

Poliisin Timantti-hankkeen onnistumisella arvioidaan olevan merkittäviä tuottavuutta lisääviä ja kustannuksia alentavia vaikutuksia. Työtavat virtaviivaistuvat, nopeutuvat ja tehostuvat erityisesti esitutkintayhteistyön osalta.

Sakkomenettelyn uudistus aiheuttaa menopaineita ICT-kehitykseen. RikosAIPA:aan joudutaan viimeistään vuoden 2026 kuluessa rakentamaan toiminnallisuudet vastaamaan uutta menettelytapaa. Arvioitu kustannus on noin 600 000 euroa. Kyse on nykyistä vakavampien rikosten sisällyttämisestä sakkomenettelyyn, jolloin niitä ei enää käsiteltäisi tuomioistuimissa, vaan tehtävät hoitaisi syyttäjä.

Ari-Pekka Koivisto

Valtakunnansyyttäjä

Olli Lintu

Erityisasiantuntija

Liitteet -

Jakelu LaV@eduskunta.fi
Valtakunnansyyttäjä
Apulaisvaltakunnansyyttäjä
VKST osastopäälliköt
VKST yksikköjen päälliköt

Tiedoksi VKST taloussuunnittelija

Yhteystiedot

Syyttäjälaitos, valtakunnansyyttäjän toimisto

Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Puhelin 029 56 20800, faksi 029 56 20888

valtakunnansyyttaja.syyttaja@oikeus.fi

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Olli Lintu
Erityisasiantuntija
Syyttäjälaitos
olli.lintu@oikeus.fi

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Ari-Pekka Koivisto
Valtakunnansyyttäjä
Syyttäjälaitos
ari-pekka.koivisto@oikeus.fi